

Kasper Jørgensen

Hvad er mild behavioral impairment?

Svigtende motivation eller nedsat impuls kontrol hos ældre personer uden tegn på kognitiv svækkelse kan være et tidligt varsel om udvikling af demens. Et nyt studie viser, at neuropsykiatriske symptomer er associeret med biologiske markører for Alzheimers sygdom hos kognitivt intakte raske ældre.

Siden 1990'erne har man i fagkredse vænnet sig til begrebet *mild cognitive impairment* (MCI) som betegnelsen for en tilstand præget af lettere kognitive forstyrrelser uden demens. Der kan være mange årsager til MCI, men i mange tilfælde udgør MCI et forstadium på vejen til senere udvikling af demens.

Forstadier til demens kan imidlertid også være domineret af neuropsykiatriske snarere end kognitive symptomer. Det er velkendt, at frontotemporal demens i langt de fleste tilfælde debuterer med ændringer i personlighed og adfærd, men også Alzheimers sygdom og vaskulær demens kan starte med neuropsykiatriske symptomer. Det klassiske eksempel er patienten *Auguste D.*, som Alois Alzheimer beskrev allerede i 1906. Hun debuterede med følelsesmæssig forpintthed og jaloux vrangforestillinger før den kognitive svækkelse satte ind.

Lette adfærdsforstyrrelser

Efterfølgende har adskillige studier vist, at opdukkelsen af neuropsykiatriske symptomer hos kognitivt intakte ældre kan være associeret med øget risiko for progression til MCI og videre til demens. Sammenhængen er bl.a. påvist i et

dansk registerstudie fra 2009 vedrørende psykoser hos ældre og senere demensudvikling.

Forskningskriterier for *mild behavioral impairment* (lette adfærdsforstyrrelser; MBI) blev formuleret i 2016 af *the International Society to Advance Alzheimer's Research and Treatment* (ISTAART). Forskningskriterierne opererer med fem typer af symptomer:

- svigtende motivation
- svigtende regulering af følelseslivet
- nedsat impuls kontrol
- manglende forståelse af sociale normer
- afvigende perception eller tankeindhold

ISTAART-kriterierne forudsætter, at symptomerne debuterer fra 50-års alderen eller senere, at symptomerne er mere eller mindre konstant til stede i mindst 6 måneder, og at de udgør en tydelig forandring sammenlignet med pågældendes sædvanlige adfærd eller personlighed.

Checkliste for MBI

Med udgangspunkt i ISTAART-kriterierne udviklede en international arbejdsgruppe bestående af eksperter inden for demens og ældrepsykiatri i 2017 en checkliste for MBI. Arbejdsgruppen lagde ud med at opstille en bruttoliste med 88 spørgsmål om karakteristiske symptomer, der efter en lang og kompliceret proces blev kogt ned til 34 spørgsmål opdelt i 5 domæner:

- interesse, motivation og drive
- symptomer vedrørende stemningsleje eller angst
- udsættelse af behovstilfredsstillelse, kontrol af adfærd, impulser, indtag af mad og drikke, m.v.
- evne til at leve op til sociale normer, sociale færdigheder, situationsfornemmelse og empati
- indgroede overbevisninger og sansemæssige oplevelser

Behovet for at udvikle en specifik checkliste for MBI i stedet for at benytte eksisterende værktøjer som fx *Neuropsychiatric Inventory* (NPI) er blandt andet begrundet i, at symptomerne skal have en varighed på mindst 6 måneder for at opfylde ISTAART-kriterierne.

Biomarkører for Alzheimer

Canadiske forskere har for nylig påvist en sammenhæng mellem forekomst af MBI hos raske ældre og begyndende ophobning af proteinstoffet beta-amyloid i hjernen. Forekomst af beta-amyloid i hjernen udgør i mange tilfælde et forvarsel om Alzheimers sygdom, og forskerne overvejer derfor, om der burde være mere fokus på lette adfærdsforstyrrelser hos ældre som indikator på, at de kan være på vej til at udvikle demens.

BAGGRUND

[Ismail Z, Aguera-Ortiz L, Brodaty H, Cieslak A, Cummings J, Fischer CE, et al. The Mild Behavioral Impairment Checklist \(MBI-C\): A Rating Scale for Neuropsychiatric Symptoms in Pre-Dementia Populations. Journal of Alzheimer's disease. 2017;56\(3\):929-38.](#)

[Ismail Z, Smith EF, Geda Y, Sultzer D, Brodaty H, Smith G, et al. Neuropsychiatric symptoms as early manifestations of emergent dementia: Provisional diagnostic criteria for mild behavioral impairment. Alzheimer's & dementia. 2016;12\(2\):195-202.](#)

[Lussier FZ, Pascoal TA, Chamoun M, Thémault J, Tissot C, Savard M, et al. Mild behavioral impairment is associated with beta-amyloid but not tau or neurodegeneration in cognitively intact elderly individuals. *Alzheimer's & dementia*. 2020;16\(1\):192-9.](#)

[Komer A, Lopez AG, Lauritzen L, Andersen PK, Kessing LV. Acute and transient psychosis in old age and the subsequent risk of dementia: a nationwide register-based study. *Geriatr Gerontol Int*. 2009;9\(1\):62-8.](#)

Oprettet: 06. juli 2020